

Hondarribia

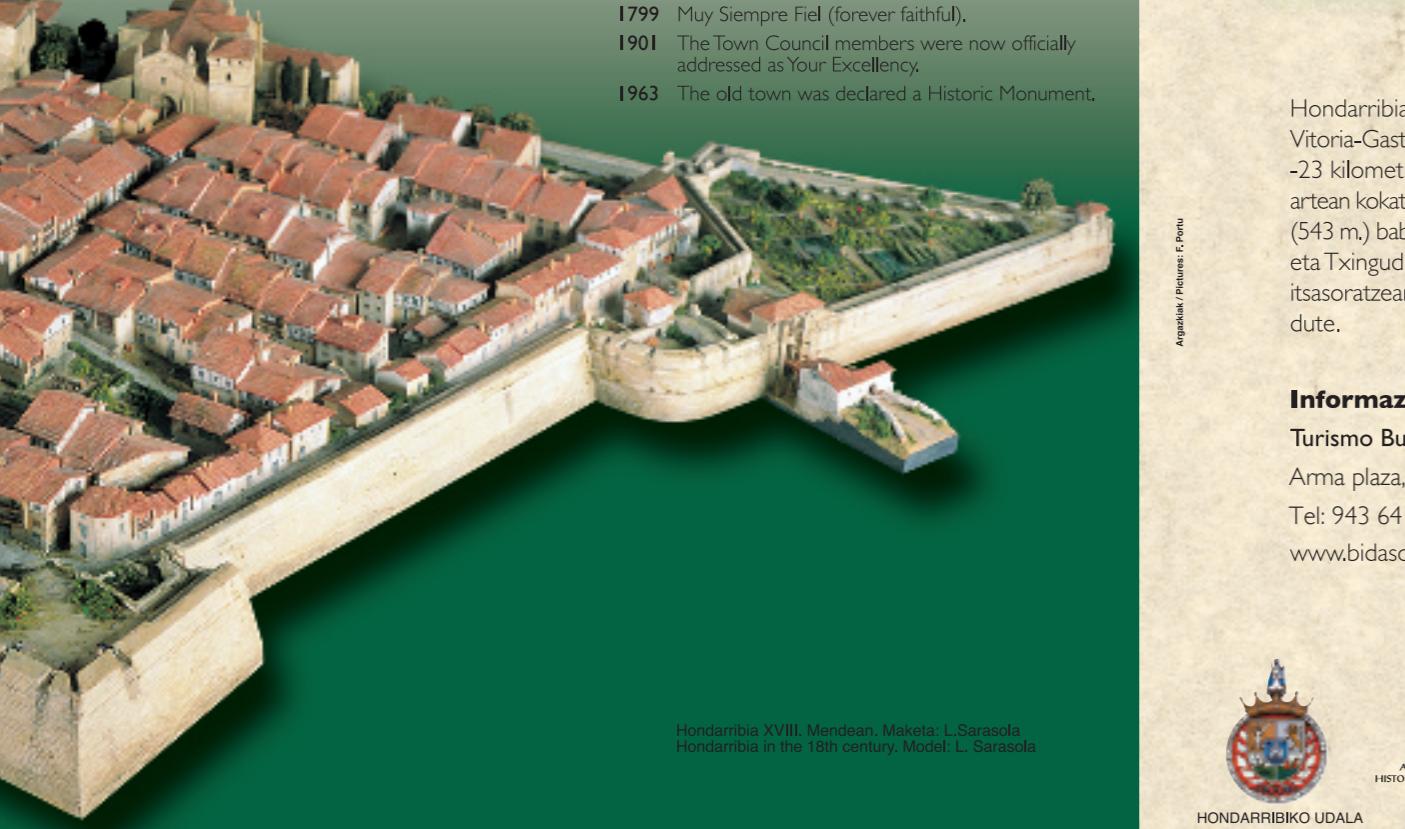
THE WALLED CITY

Hondarribia is, today, the only Gipuzkoa town that still retains its Renaissance walls. The area was inhabited as far back as the Palaeolithic Age. Ore extracted from nearby mines was exported by the Romans from local shores.

Given its strategic location the town started its process of fortification in the High Middle Ages, first by the Navarrese kings and later by the Castilian monarchs. It was during the Renaissance period that the walled city took on the structure we see today, with its robust walls, strongholds, draw bridges and moats.

Throughout the town's history its residents and walls have resisted more than nine military blockades.

In 1638 Hondarribia suffered its worst siege, although it came out the victor. The historic event is commemorated every year on September 8th with the Alarde parade. The townspeople dress in military attire and march to the Sanctuary of Guadalupe, home to Hondarribia's patron saint, the Virgin of Guadalupe.

Hondarribia XVIII. Mundean. Maketa: L. Sarasola
Hondarribia in the 18th century. Model: L. Sarasola

The walls surround the old city which stands perched on the top of a hill. Inside is a surprisingly well-preserved grid pattern of cobblestone streets lined with stately buildings, many of which are adorned with wrought iron balconies and wide finely carved eaves.

The town was known for centuries as Fuenterrabia; however, some years ago it took back its original Basque name, Hondarribia, which literally means "sandy ford".

Over the centuries Hondarribia has been granted a number of honorary titles for the merits and valour earned by its residents.

- 1203 The town was granted its Carta Puebla (Town Charter).
- 1598 Documents show it already held the title of Muy Noble and Leal (Very noble and loyal).
- 1639 It now earned the name Muy Noble, Muy Leal, Muy Valerosa Ciudad (tacking on the appellation 'very valuable').
- 1799 Muy Siempre Fiel (forever faithful).
- 1901 The Town Council members were now officially addressed as Your Excellency.
- 1963 The old town was declared a Historic Monument.

Argazkia / Pictures: F. Perea

Informazioa:
Turismo Bulegoa
Arma plaza, 9
Tel: 943 64 36 77
www.bidasoaturismo.com

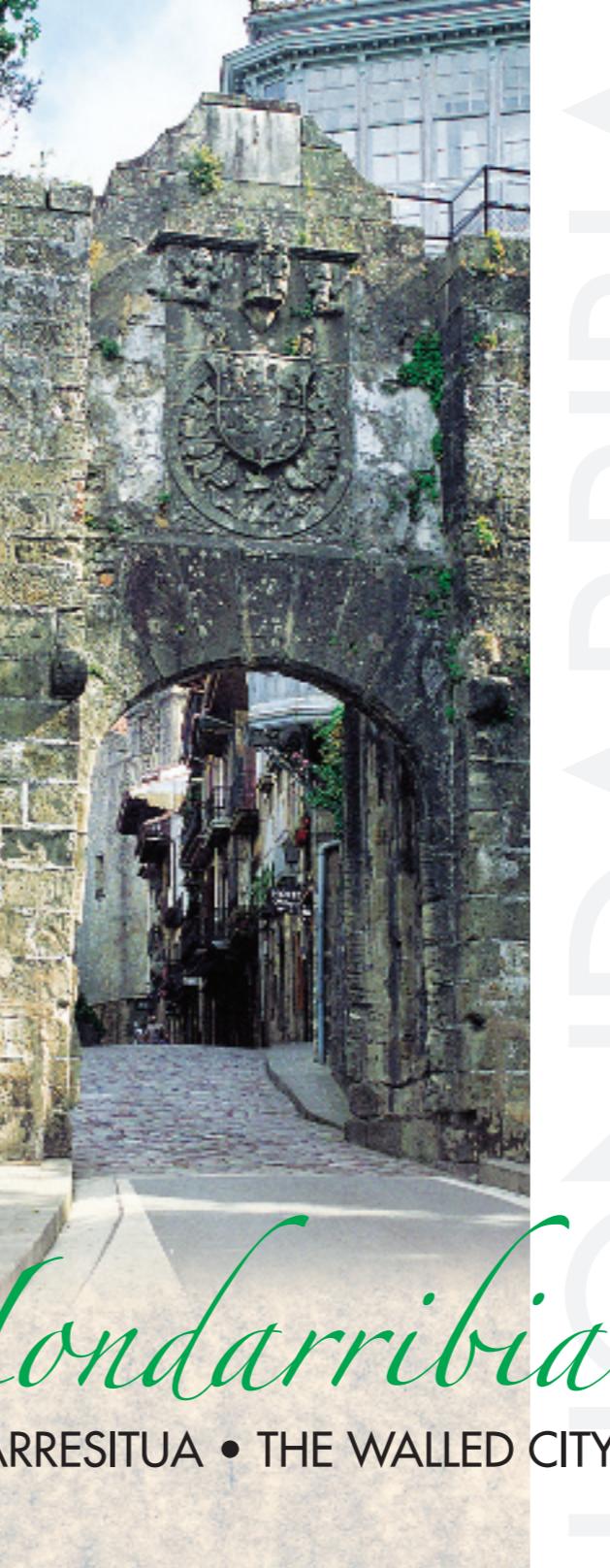
Guided tours:
Tourist Office
Arma plaza, 9
Phone: 943 64 36 77
www.bidasoaturismo.com

*Hondarribia beti zure zain!
¡Hondarribia te espera!*

HONDARIBIKO UDALA **ASOCIACIÓN DE AMIGOS DE LA HISTORIA DE HONDARIBIA 'A.H.H.'** **HONDARIBIKO HISTORIAREN LAGUNEN ELKARTEA 'H.H.L.'** **Bide de Ciudades y Villas Medievales** **Bidasoa activa Bidasoa bizirik**

Hondarribia

HIRI HARRESITUA • THE WALLED CITY

Hondarribia da, gaur egun, Errenazimendu harresiak dituen Gipuzkoako hiri bakarra. Paleolítiko garaitik bizi da jendea alderdi honetan. Errromatarrek bertako uretan barrena garraiatzen zituzten inguruko meategietako mineralak,

Bere kokagune bereziagatik Erdi Aroan hasi ziren gotorleku bihurtzen, Nafarroako erregeek lehendabizi eta Gaztelakoek gero. Errenazimendu garaiaren osatu zen gaur egun duen egitura, harresi sendoak, baluartea, zubi altzagarriak eta hobiak.

Bertako biztanleek eta hormek, historian zehar jasan behar izan dituzten bederatzitik setio baino gehiago.

Gogorrera 1638koan izan zen eta garaile atera ziren, Gertakari hau da irailaren 8an ospatzeko dena armen Alardearekin, Hondarribiko Zaindarien eta Guadalupeko Ama Birjinaren Santutegira prozesioa eginez.

Bere harresiek inguratzentz dute alde zaharra, muino baten gainean kokatuta dago. Harrigarriak dira barruko kale harritzatuen trazatu quadiakultua eta burdin landuzko balkoiez eta teilatu-hegal zabal eta landuz horritutako etxe ederra.

Hiri honi azken mendeetan Fuenterrabia deitu izan zaio, baina duela urte batzuk berreskuratu zuen bere jatorrizko izena HONDARRIBIA "hondar-ibia" esan nahi baitu.

Mendeetan zehar hainbat ohorezko titulu eman zaizkio Hondarribiari, bere biztanleek erakutsi duten adoreagatik.

1203 "Hiri-gutuna"rekin eta "Hiribildu" tituloak eman zitzakizion.

1598 Oso Prestu eta Oso Leialaren tituluen jabe zen.

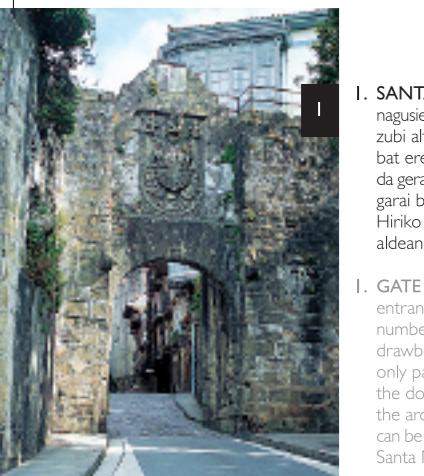
1639 Oso prestu, Oso Leial eta Oso Adoretsua zen "Hiria".

1799 Beti Oso Zintzoa.

1901 Hiriko Udalari Txit Gorrenaren trataera eman zitzaien.

1963 Urtean Monumentu Multzo izendatu zen hirigune historikoa.

1. SANTA MARIA ATEA. Hiriek zituen bi sarrera nagusietako bat.Zenbait elementuz osatutako zegoen, erdi altzagarria, zainketarako lekuak eta kapera bat ere bazuen. Orain arku xume bat besterik ez da geratzen eta bere barruko aldean daude oraindik garai bateko aterpoak.Arkuaren goiko aldean Hiriko armaria dago, 1694. urtekoa, Ezkerreko aldean Santa Maria Kuboa, XVI. mendekoa.

1. GATE OF SANTA MARÍA. One of the two main entrances to the city, this gate originally had a number of elements attached to it, including a drawbridge, guard post and even a chapel. The only part still remaining is this simple arch with the door hinges still intact on the inner part of the arch. The city coat of arms, dating from 1694, can be seen overhead. To the left is the 16th century Santa María Bastion.

4/5

2. KALE NAGUSIA, hemengo ebbean teilatu-hegalak ikusgarriak dira, batzuk bikoitzak eta besteak lerro bakarrekoak, beren harburu landuekin, burdin landuzko balkoi eta armarruekin. Ikuaz itzazie 26, 24 eta 22 zenbakak dituzten etxeak. 20 zenbakia duen **Udaletegia** (1735. urtea) barroko estilokoa; **Casadevante Etxea** (5 zenbakia) bertan negozioak zeuden 1638ko Setioa suetena, **Zuloaga Etxea** (8 zenbakia) Torre Alta Kondearena etxea, gaur egun artxiboa Historikoak eta Udal Liburutegia daudena, Iriarte Etxea (Denda kaleko 2 zenbakik samara) benetan deigarria da bere fatxaden egitura, eurezko modiloak eta habeak. Ladron de Guevara Etxea (2 zenbakia) bere fabada adreilu beiratzatuz egina da, bera bakarra da horrelakoa.

2. CALLE MAYOR. The houses on the town's high street are adorned with impressive eaves—some double and others singles as well as corbeled, wrought iron balconies and coats of arms. Take a look at the houses at 26, 24 and 22 Calle Mayor. Also worth a visit are the baroque **Casa Consistorial**, or Town Hall (no.20) built in 1735; **Casa de Casadevante** (no.5), where the terms for the cease fire were signed following the siege of 1638; **Casa Zuloaga** (no.8), the ancestral home of Count Torre-Alta, now home to the Historic Archive and the Municipal Library; **Casa Iriarte** (entrance on Calle Tiendas, no.2), known for its timber-framed façade, wooden corbels and beams; **Casa Ladrón de Guevara** (no.2), with its one-of-a-kind façade clad in blue glazed brick.

3. JASOKUNDE ETA SAGRARDOKO AMA BIJIRINAK ELIZA. Aintzinako harresi zatiaren gainean eraikita dago eta lehendik zegoen eliza erronmaniko ordeztekak du. Gotiko estiloko eta eranskari errenazentistak ditu, XVI. eta XVI. mendetakoak. Kanpandorre barrokoak, XVIII. mendekoak, Francisco de Iberok egina da. Elizaren zatirik zaharrena ipar aldean dago, gotiko estilo bikaina, arku konopial itxurako ate ederrarekin. Ezkerretara Hiriko armari zaharra dago. Aurrera jarraituta Bretxara irlitsiko gara (Javier de Ugarte Kalea) eta hortik ipar dezakegu Txingudi Badiren bista zoragarria. Atzeko aldean Paradorreko logelak daude. Jauregi-Gazteluko aintzinko gelak. Alboan eta beheko errepitea bitarte, (5) Santiago Baluartearen aitzanak (XVI. mendea).

6

6. SAN NICOLAS KALEA, etxe estu eta sakonak. Silarriko bebarru, ateburu eta lehoburuekin. Teilitu-hegal bikoitzak edo lerro bakarrekoak, 5 zenbakia duen etxea 1757. urtekoa da, 13 zenbakia duena 1665. urtekoa eta **Mugarretenea Etxea** (2 zenbakia).

6. CALLE SAN NICOLÁS. This street is lined with narrow deep houses. The ground floors enclosed in ashlar stonework with lintelled windows and doors. Eaves are either single or double. The house at no.5 was built in 1757, house no.13 in 1665, and **Casa Mugarretenea** (no.2).

7. JUAN LABORDA KALEA. Kale honetan dago Eguliztarrak Etxea eta tradizioak dioenez bertan igaro zituzten hiru egun Errege Katolikoak alaba Joana Eroak eta Felipe II.a Bruselasen Tholedora, printze oinordeko izendatza zirozganean (1502 urtea).

7. CALLE JUAN DE LABORDA. On this street is the Eguliz ancestral family home. Tradition has it that Doña Juana la Loca (Juana the Mad), daughter of the Catholic monarchs, Isabel and Ferdinand, and Don Felipe el Hermoso (Philip the Fair) stayed here on their way from Brussels to Toledo to become the crown prince and princess of Spain. They made a three-day stopover in Hondarribia (1502).

8. GIPUZKOA PLAZA, duela gutxi eraikitako plaza polita. Zenbait artegalera daude bertan, Kultur ekintzeturako ere asko erabiltzen da.

8. PLAZA DE GIPUZKOA, This beautiful square is of more recent construction. A number of art galleries are located here. The square is often the venue for different outdoor cultural events.

3. PARISH CHURCH OF SANTA MARÍA DE LA ASUNCIÓN Y DEL MANZANO. This church was built over the remains of the ancient walls where the former Romanesque church once stood. Gothic in style with Renaissance elements added on, the church dates from the 15th and 16th centuries. The 18th century baroque bell tower is the work of Francisco de Ibero. The oldest part of the church can be seen on the north side. It is a fine example of Gothic architecture with a splendid ogive arch doorway. To the left is the old coat of arms of the city.

Following the route you will come to 'la Brecha' (Avenida de Javier Ugarte), where you can enjoy a fantastic view of Txingudi Bay. In back of you are the rooms of what was once a palatial castle, now a stately Parador. On one side, stretching down to the road below, are the 16th century remains of the Santiago Bastion (S.).

4. ARMA PLAZA, tropen kokagune moduan eta hiriko ospakizun, zezenketa eta beste hainbat herri-jaietarako erabiltsiten zena.

4. PLAZA DE ARMAS. This is the parade ground once used by the local troops to train and by the townspeople to gather for public proclamations, receptions, bullfights and other such popular events.

9/10

5. KARLOS V. GAZTELUA, lehen eraikuntza Nafarroako Antso Abarrik egin zuen eta zabaltze eta gotorlez lanak Nafarroako beste errege batek, Antso Azkarrak hain zuzen ere 1190. urtean. Bere fatxada sollea Karlos Varen garaiakoa da, jauregi eta gaztelua zen aldi berean. Sei solairu zituen, tropentzat, biltegitarako, munizzia eta bolbora gordetzezko, zaintza-gela eta zalditzea moduan erabiltsiten zirenean. 1968. urtean Turismoko Paradore bihurtu zen.

5. CASTILLO DE CARLOS V. The original structure is said to have been built by Sancho Abarca of Navarre, and later enlarged and fortified in 1190 by another Navarrese king, Sancho the Wise. The unembellished facade dates from the reign of Charles V. The building served as both a castle and a palace. Six floors were set aside for housing troops, in addition to warehouse space, a munitions depot, gunpowder magazines, prison and stables. In 1968 the building was made into a state-run Parador de Turismo hotel.

6. SAN NICOLAS KALEA, etxe estu eta sakonak. Silarriko bebarru, ateburu eta lehoburuekin. Teilitu-hegal bikoitzak edo lerro bakarrekoak, 5 zenbakia duen etxea 1757. urtekoa da, 13 zenbakia duena 1665. urtekoa eta **Mugarretenea Etxea** (2 zenbakia).

6. CALLE SAN NICOLÁS. This street is lined with numerous attacks during the various sieges of the city. It was built in the 16th century, and later partly restored under the supervision of architect M. Manzano Monis. In 2006, an ambitious project was carried out to completely restore the entire bulwark while keeping its original structure. Currently it hosts the Walled City Interpretation Centre where a film is shown. This audiovisual show gives a general overview of Hondarribia's history and takes us through the main cultural features of the old city.

7. JUAN LABORDA KALEA. Kale honetan dago Eguliztarrak Etxea eta tradizioak dioenez bertan igaro zituzten hiru egun Errege Katolikoak alaba Joana Eroak eta Felipe II.a Bruselasen Tholedora, printze oinordeko izendatza zirozganean (1502 urtea).

7. CALLE JUAN DE LABORDA. On this street is the Eguliz ancestral family home. Tradition has it that Doña Juana la Loca (Juana the Mad), daughter of the Catholic monarchs, Isabel and Ferdinand, and Don Felipe el Hermoso (Philip the Fair) stayed here on their way from Brussels to Toledo to become the crown prince and princess of Spain. They made a three-day stopover in Hondarribia (1502).

8. GIPUZKOA PLAZA, duela gutxi eraikitako plaza polita. Zenbait artegalera daude bertan, Kultur ekintzeturako ere asko erabiltzen da.

8. PLAZA DE GIPUZKOA, This beautiful square is of more recent construction. A number of art galleries are located here. The square is often the venue for different outdoor cultural events.

9. POLBORINA, bolbora gordetzezko biltegitako bat. XVII. mendean eraiki zen. Bere egiturak hargintzazko bobeda bat dago. Gaur egun, eraikin horretan Hiri Harresiaren Interpretazio Gunea dago eta bertan Hondarribiko historiari eta hingune historikoko elementu nagusiei buruz ikusentzuneko ibilbide erakargamia egiten da.

9. GUNPOWDER MAGAZINE. This is one of the gunpowder storehouses built by the city in the 17th century. The structure encloses a stonewall vault. Currently it hosts the Walled City Interpretation Centre where a film is shown. From the so-called Paseo de Murrua you can get a sense of the thickness of the walls.

9. GUNPOWDER MAGAZINE. This is one of the gunpowder storehouses built by the city in the 17th century. The structure encloses a stonewall vault. Currently it hosts the Walled City Interpretation Centre where a film is shown. From the so-called Paseo de Murrua you can get a sense of the thickness of the walls.

10. LEIBA BALUARTEA. XVI. mendean eraiki zen, jatorrizko iburka gehien gordetzen duen gotorlekua da, bere galeria, kontamina, kainotoki eta abarrekien.

10. BALUARTE DE LEYVA. The Leyva bastion was built in the 16th century. Its excellent state of conservation reveals its original anti-mine gallery.

10. BALUARTE DE LEYVA. The Leyva bastion was built in the 16th century. Its excellent state of conservation reveals its original anti-mine gallery.

11. OUTER SAN NICOLÁS GATE. Also dating from the 16th century, this gate opened on to a semi drawbridge which led from the gate to the moat below. The recently restored walkway is one of the most practical ways to access the old town. The San Nicolás ravelin (R) or outer curtain wall, was used to defend the gate.

11. OUTER SAN NICOLÁS GATE. Also dating from the 16th century, this gate opened on to a semi drawbridge which led from the gate to the moat below. The recently restored walkway is one of the most practical ways to access the old town. The San Nicolás ravelin (R) or outer curtain wall, was used to defend the gate.

12. INNER SAN NICOLÁS GATE. Ruins of an old Gothic gate which was part of the city's medieval wall. This gate marks the end of San Nicolás street, which then leads up to the Plaza de Armas.

12. INNER SAN NICOLÁS GATE. Ruins of an old Gothic gate which was part of the city's medieval wall. This gate marks the end of San Nicolás street, which then leads up to the Plaza de Armas.

13. ERREGINAREN BALUARTEA, bere kalerik tipikoena da. Bere egiturak hargintzazko bobeda bat dago. Gaur egun, eraikin horretan Hiri Harresiaren Interpretazio Gunea dago eta bertan Hondarribiko historiari eta hingune historikoko elementu nagusiei buruz ikusentzuneko ibilbide erakargamia egiten da.

13. ERREGINAREN BALUARTEA, bere kalerik tipikoena da. Bere egiturak hargintzazko bobeda bat dago. Gaur egun, eraikin horretan Hiri Harresiaren Interpretazio Gunea dago eta bertan Hondarribiko historiari eta hingune historikoko elementu nagusiei buruz ikusentzuneko ibilbide erakargamia egiten da.

14. ERDI AROKO HARRESIA, Erdi Aroan Hiriaren inguruetan zuten harresiaren gerakina da, kare-harriz egindako horra. Harresia inguru osoan egon arren, zenbat lekutan eraikinak estaltzen dute.

14. ERDI AROKO HARRESIA, Erdi Aroan Hiriaren inguruetan zuten harresiaren gerakina da, kare-harriz egindako horra. Harresia inguru osoan egon arren, zenbat lekutan eraikinak estaltzen dute.

15. MEDIEVAL WALL. Here you can see parts of the limestone rubblework wall that surrounded the city in the Middle Age. The medieval wall actually follows the entire perimeter although in many places it is hidden by the buildings standing today.

15. MEDIEVAL WALL. Here you can see parts of the limestone rubblework wall that surrounded the city in the Middle Age. The medieval wall actually follows the entire perimeter although in many places it is hidden by the buildings standing today.

16. FRANTZES PUTZUA, XVI. mendean eraiki zen Harresi inguratutako hiria sanitan setiatua izan zenean, putzu azkena zeuden bertan, publikoak nahiz pribatuak. Putzu honetek 15 metroko sakoneria du eta bere barruan beti dauka ura, agorraldirik handienean ere.

16. FRANTZES PUTZUA, XVI. mendean eraiki zen Harresi inguratutako hiria sanitan setiatua izan zenean, putzu azkena zeuden bertan, publikoak nahiz pribatuak. Putzu honetek 15 metroko sakoneria du eta bere barruan beti dauka ura, agorraldirik handienean ere.

17. FRANTZES PUTZUA, The 'well of the French' dates from the 16th century. The fortified and often beleaguered city had a great number of public and private wells. This one is 15 metres deep and always has water, even when the water table is at its lowest.

17. FRANTZES PUTZUA, The 'well of the French' dates from the 16th century. The fortified and often beleaguered city had a great number of public and private wells. This one is 15 metres deep and always has water, even when the water table is at its lowest.

18. UBILLA KALEA, kale honetako etxerik aipagarriena, Hondarribian jaiotako Antonio de Ubilla, lehengero Rivas Marquesaren sendiarena da. Etxe horri gaur egun hondarribiako alkatea izan zen Francisco de Sargazarzu eragindakoak.

18. UBILLA KALEA, kale honetako etxerik aipagarriena, Hondarribian jaiotako Antonio de Ubilla, lehengero Rivas Marquesaren sendiarena da. Etxe horri gaur egun hondarribiako alkatea izan zen Francisco de Sargazarzu eragindakoak.

19. DENDA KALEA, kalerik tipikoena da. Bere izenak gremioen garaiak ekartzen dugi gogora. Beste bi kale ere badauke Harategi eta Zilardegi izenekoak.

19. DENDA KALEA, kalerik tipikoena da. Bere izenak gremioen garaiak ekartzen dugi gogora. Beste bi kale ere badauke Harategi eta Zilardegi izenekoak.

20. CALLE DE LAS TIENDAS. One of the city's most typical streets, its very name, 'street of the shops', is reminiscent of the time in history when guilds predominated. Two streets in town also evoke former trades: Carnicería (butcher's) and Platería (silversmith's).

20. CALLE DE LAS TIENDAS. One of the city's most typical streets, its very name, 'street of the shops', is reminiscent of the time in history when guilds predominated. Two streets in town also evoke former trades: Carnicería (butcher's) and Platería (silversmith's).

21. APEZPIKU KALEA, kalerik zaharrenetako da. Atea batean **Palencia Etxea** dago. Etxebestetan ere deitzen zaio, erdi arokoa. Etxe horretan jaio zen Cristóbal Rojas y Sandalo 1502. urtean. Elizigizun hau Sevillako Artapezpiku izatera iztisi zen. Carlos Varen Kaplau eta Santa Teresaren babesle izan zen. Lemariko (Burgos) Kolegio-elizan hilobiratua dago. Hondarribiko Hiriek estatua bat egin zion bere jaiztetxearen aurraun, hain zuzen ere bere izena daraman plazan.

21. APEZPIKU KALEA, kalerik zaharrenetako da. Atea batean **Palencia Etxea** dago. Etxebestetan ere deitzen zaio, erdi arokoa. Etxe horretan jaio zen Cristóbal Rojas y Sandalo 1502. urtean. Elizigizun hau Sevillako Artapezpiku izatera iztisi zen. Carlos Varen Kaplau eta Santa Teresaren babesle izan zen. Lemariko (Burgos) Kolegio-elizan hilobiratua dago. Hondarribiko Hiriek estatua bat egin zion bere jaiztetxearen aurraun, hain zuzen ere bere izena daraman plazan.

22. HARRESIZ KOPKO IBILBIDEA, hortik ikus ditzakegu harresia bere osotusean, hobiak, baluarteak, San Nikolas zubia eta San Nicolás ravelin. Hiriaren inguruan kontrako galeria era erasoa egindik hainbat zulo. Ekiadean, harresien hondakinen alboan eta hobiaien lorategi ederrak daude, Hondarribiko Alkatea izan zen Francisco de Sargazarzu eragindakoak.

22. HARRESIZ KOPKO IBILBIDEA, hortik ikus ditzakegu harresia bere osotusean, hobiak, baluarteak, San Nikolas zubia eta San Nicolás ravelin. Hiriaren inguruan kontrako galeria era erasoa egindik hainbat